

## Αρχαίο Θέατρο Λάρισας



*του Αθανάσιου Τζιαφάλια*

*Αρχαιολόγου*

*Διευθυντού Ανασκαφών Αρχαίου Θεάτρου Λάρισας*

Η αρχαία Λάρισα απλωνόταν όπως και η σημερινή στο ΒΑ τμήμα της Θεσσαλικής πεδιάδας, στη δεξιά όχθη του Πηνειού ποταμού. Ειδικότερα η αρχαία πόλη αναπτύχθηκε σ' ένα σημείο όπου ο Πηνειός καθώς βαίνει από τα δυτικά προς τ' ανατολικά στρίβει κατά 90ο μοίρες προς τα βόρεια για να χυθεί στο Αιγαίο πέλαγος διαμέσου της κοιλάδας των Τεμπών. Η πρώιμη ιστορία της χάνεται μέσα στην πυκνή ομίχλη των θρύλων και των τοπικών μυθολογικών παραδόσεων. Ωστόσο από αποσπασματικές πληροφορίες των αρχαίων φιλολογικών πηγών και κυρίως τις αρχαιολογικές μαρτυρίες πληροφορούμαστε ότι η αρχαία Λάρισα από το τέλος του 7ου αι. π.Χ. είχε το προβάδισμα από τις άλλες Θεσσαλικές πόλεις και επεκράτησε απόλυτα σε μεγάλη έκταση της εύφορης Θεσσαλικής πεδιάδας. Εξαιτίας δε της μεγάλης οικονομικής ακμής της διαδραμάτισε πρωταρχικό ρόλο στην πολυτάραχη ιστορία της Θεσσαλίας.

Από την αρχαιότητα πληροφορίες για το Α' αρχαίο θέατρο της Λάρισας μας δίνει μόνο μία αποσπασματική επιγραφή του α' μισού του 2ου αι. π.Χ. που βρέθηκε στην πόλη. Πρόκειται για ένα κείμενο, το οποίο περιλαμβάνει μια δικαστική απόφαση. Στο σκεπτικό της απόφασης αναφέρεται για πρώτη φορά το αρχαίο θέατρο ως σταθερό ορόσημο για τον καθορισμό των ορίων ενός ιδιωτικού κτήματος κοντά στον Πηνειό ποταμό. Έτσι μας δίνει τη δυνατότητα να έχουμε ένα στοιχείο *ante quem* για την χρονολογία της κατασκευής του. Οι πρόσφατες ανασκαφικές εργασίες έδωσαν σημαντικά αρχαιολογικά στοιχεία που συνηγορούν ότι στο αρχαίο θέατρο συνεδρίαζε τόσο η εκκλησία του Δήμου της πόλης που ονομαζόταν Αγορά, όσο και η διοίκηση του ομόσπονδου κράτους των Θεσσαλών, του περίφημου Κοινού των Θεσσαλών. Ονόματα "Συνέδρων" αντιπροσώπων των πόλεων-κρατών που συμμετείχαν στην ομοσπονδία των Θεσσαλών αναγράφονται πάνω στα εδώλια του αρχαίου θεάτρου. Έτσι γνωρίζουμε τους αντιπροσώπους της αρχαίας Τρίκκης, των πόλεων της Περραιβικής Τρίπολης, της Γυρτώνης, της Υπάτης, της Φάλαννας, της Κραννώνος, της Μητρόπολης, της Σκάρφειας και άλλων.

Στις συνεδριάσεις αυτές του Κοινού των Θεσσαλών στο Α' αρχαίο θέατρο λαμβάνονταν πολύ σοβαρές αποφάσεις που αφορούσαν θέματα αμυντικής και εξωτερικής πολιτικής στο σύνολό τους. Επίσης επιλαμβάνονταν υποθέσεων

καθορισμού των γεωγραφικών ορίων των επί μέρους πόλεων – κρατών καθώς και ζητημάτων κοινής λατρείας στα περίφημα πανθεσσαλικά ιερά. Οι αποφάσεις – ψηφίσματα του Κοινού των Θεσσαλών γράφονταν σε λίθινες στήλες, οι οποίες στήνονταν στις παρόδους και στο προσκήνιο του αρχαίου θεάτρου. Από τον αριθμό των αποφάσεων αυτών που έχουν βρεθεί στις ανασκαφές, συμπεραίνεται ότι οι συνεδριάσεις των αντιπροσώπων των Θεσσαλικών πόλεων στην έδρα του Κοινού, της Λάρισας, πραγματοποιούνταν σε τακτά χρονικά διαστήματα στο αρχαίο θέατρο της πόλης. Αποτελούσε δηλαδή το λαμπρό μνημείο, το επίσημο βουλευτήριο του Κοινού των Θεσσαλών.

Στα νεώτερα χρόνια πρώτη αναφορά έχουμε από τον περιηγητή Ussing, ο οποίος επισκέφθηκε την Τουρκοκρατούμενη Λάρισα το 1846 και σε σχετικό σύγγραμμα του που εκδόθηκε το 1857 περιέγραψε τις κερκίδες του αρχαίου θεάτρου. Από όσο μπορούμε να κατανοήσουμε την περιγραφή του Ussing, τότε πρέπει να ήταν ορατές μερικές σειρές εδωλίων του επιθεάτρου και του κυρίως θεάτρου. Αργότερα αναφέρθηκαν σ' αυτό και άλλοι περιηγητές και ιστορικοί. Ο αξιολογότερος απ' αυτούς, ο γιατρός Νικόλαος Γεωργιάδης στο περισπούδαστο έργο του "Θεσσαλία" μας δίνει μια πολύτιμη πληροφορία για το αρχαίο θέατρο, η οποία επιβεβαιώθηκε από τις ανασκαφικές έρευνες. Αναφέρει συγκεκριμένα ότι ένα μέρος του κοίλου και της σκηνής ήταν ορατά το 1860 όταν ήρθε για πρώτη φορά στη Λάρισα. Το 1875, στη δεύτερη επίσκεψή του, το μνημείο πλέον είχε επιχρωθεί και δεν φαινόταν πια σχεδόν τίποτα, εκτός από μερικές κερκίδες του επιθεάτρου. Οι ανασκαφές έδειξαν ότι οι τεράστιες επιχώσεις του κοίλου αποτελούνταν από κρημνίσματα σπιτιών, ωμές πλίνθους και κεραμίδια στέγης. Σύμφωνα με τα αρχεία του Εθνικού Αστεροσκοπείου το 1868 ένας μεγάλος σεισμός σάρωσε την Λάρισα και φαίνεται ότι τα ερείπια των πλινθόκτιστων σπιτιών μεταφέρθηκαν και απορρίφθηκαν στον χώρο του μνημείου. Όσο το θέατρο ήταν ορατό έγινε σε διάφορες εποχές συστηματική λιθοθηρία σ' ορισμένα τμήματά του για εξαγωγή οικοδομικού υλικού. Η αποξήλωση ορισμένων τμημάτων του ολοκληρώθηκε μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας το 1881. Στο επιχρωσμένο πλέον θέατρο κατασκευάστηκαν ισόγειες κατοικίες και καταστήματα με ρηχές θεμελιώσεις μεν αλλά πολύ βαθείς σηπτικούς βόθρους αρκετοί από τους οποίους τραυμάτισαν τα μάρμαρα. Μέχρι το 1950 λοιπόν οι ζημιές που προκλήθηκαν στο μνημείο από τις οικοδομές που κατασκευάστηκαν πάνω σ' αυτό ήταν μέτριες.

Από τη δεκαετία όμως αυτή και ιδιαίτερα τη δεκαετία του 1960, οι βλάβες έγιναν πάρα πολύ σοβαρές με τις νέες οικοδομές που ανεγέρθηκαν στη θέση των παλιών **(εικ. 1, 2)**.

Οι ανασκαφές για την αποκάλυψη του Α' αρχαίου θεάτρου της Λάρισας έχουν μια μακρόχρονη ιστορία. Το 1910 ο τότε Έφορος Αρχαιοτήτων Θεσσαλίας Απόστολος Αρβανιτόπουλος ανέσκαψε ένα τμήμα της σκηνής σε μικρό οικόπεδο το οποίο από τότε είχε απαλλοτριώσει και περιφράξει. Η ανασκαφική έρευνα έδειξε ότι το τμήμα αυτό δεν ήταν προσκήνιο αλλά η ίδια η σκηνή. Το 1968 εκσκαφή θεμελίων για την ανέγερση οικοδομής στο οικόπεδο Αικατερίνης και Ηλία Γκαράνη επεσήμανε ένα τμήμα του κοίλου. Η τότε Εφορεία Αρχαιοτήτων Βόλου είχε ανασκάψει το οικόπεδο αυτό και είχε αποκαλύψει τρεις κερκίδες, από τις οποίες η μία είχε δεκατέσσερις σειρές εδωλίων. Το οικόπεδο αυτό κτίστηκε το 1970, με άδεια ελαφράς διόροφης οικοδομής και έτσι τα μαρμάρια εδωλία εγκλωβίστηκαν μέσα στα θεμέλια. Τελικά

η οικοδομή αυτή, αφού απαλλοτριώθηκε, κατεδαφίστηκε το Δεκέμβριο του 1981 και οι κερκίδες του αρχαίου θεάτρου, λαβωμένες από τα σίδερα και το μπετόν, εν μέρει ξαναήρθαν στην επιφάνεια **(εικ. 3)**.

Από το 1977 άρχισε από την ΙΕ΄ Εφορεία προϊστορικών και κλασικών αρχαιοτήτων Λάρισας μια συστηματική προσπάθεια για τη σταδιακή αποκάλυψή του. Το ίδιο έτος (1977) ανασκάφηκε και απαλλοτριώθηκε ένα μικρό οικόπεδο, όπου αποκαλύφθηκε το δυτικό πέρας της σκηνής. Το 1982 και 1983 αποκαλύφθηκε ένα μεγάλο τμήμα του κοίλου μέσα στο χώρο των πρώην Στρατιωτικών Αρτοποιείων, τα οποία παραχωρήθηκαν από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας στο ΥΠΠΟ για την συνέχιση των ανασκαφών. Τα λιθόκτιστα κτήρια επισκευάστηκαν και χρησιμοποιούνται έως και σήμερα ως αρχαιολογικές αποθήκες και εργαστήρια συντήρησης.

Η πρώτη μεγάλης κλίμακας απαλλοτρίωση άρχισε το 1988 και ολοκληρώθηκε το 1990. Διατέθηκαν από το ΥΠΠΟ 400.000.000 δρχ. για την απαλλοτρίωση μιας πενταόροφης πολυκατοικίας και οκτώ ακόμη οικοδομών. Τα ακίνητα αυτά κατεδαφίστηκαν το 1992 **(εικ. 4, 5 και 6)**. Μετά από απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου αποφασίστηκε και η κατεδάφιση του ωρολογίου της πόλης, καθόσον μετά την απομάκρυνση των οικοδομών δημιουργήθηκαν στατικά προβλήματα σ΄ αυτό και υπήρξε μεγάλος κίνδυνος κατάρρευσής του. Στο χώρο του μνημείου υπήρχε και το εγκαταλειμμένο κτήριο του παλιού επισκοπικού μεγάρου. Η Δημοτική αρχή ανέλαβε την ευθύνη και το κατεδάφισε με δικές της δαπάνες **(εικ. 7, 8)**.

Το 1997 συντελέστηκε η δεύτερη φάση μεγάλης απαλλοτρίωσης δέκα ακόμη ακινήτων για τα οποία διατέθηκαν από το ΥΠΠΟ 1.000.000.000 δρχ. Τα ακίνητα αυτά κατεδαφίστηκαν το α΄ τρίμηνο του 1998 **(εικ. 9, 10, 11 και 12)**. Επίσης αφαιρέθηκαν τα θεμέλια της οικοδομής Γκαράνη, που κτίστηκε το 1970 **(εικ. 13, 14)**.

Το Σεπτέμβριο του 1999 ολοκληρώθηκε η τρίτη φάση απαλλοτρίωσης δύο ακόμη ακινήτων με δαπάνη 252.000.000 δρχ. η οποία καταβλήθηκε από την Περιφέρεια Θεσσαλίας. Τα δύο αυτά ακίνητα κατεδαφίστηκαν το Δεκέμβριο του 1999 **(εικ. 15, 16 και 17)**.

Το 1999 χορηγήθηκε πίστωση 100.000.000 δρχ. από το Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης με την οποία καθαρίστηκε πλήρως το μνημείο από τα θεμέλια και προετοιμάστηκε κατάλληλα για την ένταξή του στο Γ΄ Κ.Π.Σ. με προϋπολογισμό € 5.002.054,00. Το 2002 με την ένταξη του έργου στο Γ΄ Κ.Π.Σ. προτάθηκε η αποκατάσταση του μεγαλειώδους αυτού μνημείου ώστε να αποτελέσει σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα μνημεία ένα ενιαίο αρχαιολογικό πάρκο, ανυψώνοντας το πολιτισμικό επίπεδο της πόλης και της ευρύτερης περιοχής.

Πραγματοποιήθηκαν ο παρακάτω εργασίες:

α). Αποκαταστάσεις συντηρήσεις αρχιτεκτονικών μελών, μικροστερεώσεις τμημάτων επιθεάτρου, αποτύπωση – τεκμηρίωση υπάρχουσας κατάστασης και εκπόνηση μελετών.

β). Ενοικίαση και εγκατάσταση ανυψωτικού μηχανήματος.

γ). Αποκατάσταση των επιμέρους τμημάτων του Αρχαίου θεάτρου και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου.

δ). Απαλλοτριώσεις

ε). Εργασίες στην οδό Βενιζέλου.

στ). Τεκμηρίωση – συντήρηση αρχιτεκτονικών μελών οδού Βενιζέλου.

Το Α΄ αρχαίο θέατρο της Λάρισας, στο οποίο χωρούσαν πάνω από 10,000 θεατές, κατασκευάστηκε στο α΄ μισό του 3ου αι. π.Χ. στα χρόνια του βασιλιά της Μακεδονίας Αντίγονου Γονατά. Λειτουργήσε δε έξι αιώνες περίπου μέχρι το τέλος του 3ου αι. μ.Χ. ή τις αρχές του 4ου αι. μ.Χ. οπότε και διακόπηκε απότομα η λειτουργία του. Μετά από ισχυρό σεισμό που έλαβε χώρα στη Λάρισα του 7ου αι. μ.Χ. κατέρρευσε ένα μεγάλο μέρος του επιθέατρου και ο δεύτερος όροφος της σκηνής, μέσα στο εσωτερικό της ορχήστρας. Η θραύση των μετώπων πολλών εδωλίων του κοίλου δεν προέρχεται από ασβεστοποιούς, όπως υποθέταμε παλαιότερα, αλλά από το βίαιο κατακύλισμα των ογκωδών μαρμάρων του επιθέατρου.

**Κοίλο** του αρχαίου θεάτρου της Λάρισας αποτελούσε η ίδια η πλαγιά του λόφου “Φρούριο”, η οποία είχε διαμορφωθεί σε αναβαθμούς για την τοποθέτηση των εδωλίων. Στο μέσον περίπου του κοίλου είχε δημιουργηθεί περιμετρικά ένας διάδρομος πλάτους 2,00μ., το **διάζωμα**, που χρησίμευε για την άνετη διακίνηση των θεατών. Είναι στρωμένος με μεγάλες πλάκες λευκού μαρμάρου, οι οποίες πατούν πάνω σε ογκώδεις πωρόλιθους. Χώριζε το μνημείο σε επιθέατρο και κυρίως θέατρο.

Το **επιθέατρο** είχε την ακόλουθη δομή. Στο σημείο επαφής με το διάζωμα κατασκευάστηκε ένας ισχυρός αναλημματικός τοίχος ύψους 1,30μ., πλάτους 2,00μ. ο οποίος στην κύρια όψη του, είχε επένδυση από λιθόπλινθους λευκού μαρμάρου. Το κάτω τμήμα του τοίχου κοσμεύεται με λέσβιο κυμάτιο. Στην αρχαιότητα το επιθέατρο θα είχε είκοσι κλίμακες ανόδου, είκοσι δύο κερκίδες, δεκαπέντε σειρές εδωλίων και ύψος περίπου 8,5μ. Το επιθέατρο στα πέρατά του δεξιά – αριστερά δεν κάλυπτε το συνολικό εύρος του κυρίως θεάτρου, αλλά ήταν περιορισμένο κατά 2,00μ.

Το **κυρίως θέατρο** χωριζόταν με δέκα κλίμακες ανόδου σε έντεκα κερκίδες με εικοσιπέντε σειρές εδωλίων εκ των οποίων η πρώτη ανήκε στη σειρά των προεδριών. Τα εδώλια πατούν πάνω σε σχιστολιθικές υποδομές και έχουν επιμελημένη εργασία λάξευσης τόσο στα μέτωπα όσο και στην άνω επιφάνειά τους, όπου υπάρχει εγκοπή που χρησίμευε για να πατούν τα πόδια των θεατών των υπερκείμενων σειρών.

Την **ορχήστρα** διαμέτρου 25,5μ., περιτρέχει κτιστός αποχετευτικός **αγωγός** πλάτους εξ. 1,90μ. για την απομάκρυνση των ομβρίων υδάτων. Είναι καλυμμένος και κατασκευασμένος με μαρμάρινες πλάκες, οι οποίες φέρουν επιμελημένη εργασία λάξευσης. Ο αγωγός διαπερνά τη θεμελίωση της σκηνής με δύο εξόδους



νότια των ακριανών δωματίων αυτής. Βρίσκεται σε άριστη κατάσταση διατήρησης (εικ. 18, 19, 20, 21, 22 και 23).

Οι **πάροδοι** με τους αναλημματικούς τοίχους σώζονται σε άριστη κατάσταση σε βάθος 4,00μ. Είναι κατασκευασμένοι από λιθόπλινθους λευκού μαρμάρου με αριστοτεχνική εργασία λάξευσης και διαμορφώνονται κλιμακωτά προς τα έξω με βαθμίδες ίσης εξοχής.

Οι δρόμοι των παρόδων ήταν μαρμαροστρωμένοι και αυτό γιατί δεν ήταν απλά μικροί δρόμοι προσπέλασης στο μνημείο αλλά αποτελούσαν στη συνέχεια τους μεγάλους πομπικούς δρόμους.

Ο δρόμος της δεξιάς παρόδου επικοινωνούσε με το β' αρχαίο θέατρο και στη συνέχεια με την κύρια έξοδο της Λάρισας προς τη Φάλαννα και τη Ολοσσόνα από την ξύλινη γέφυρα του Πηνειού ακριβώς απέναντι από το σημερινό Τεχνικό Επιμελητήριο. Ο δρόμος της αριστερής παρόδου επικοινωνούσε με τον μαρμαροστρωμένο δρόμο που βρέθηκε πριν από λίγα χρόνια σε ιδιωτικό οικόπεδο στη γωνία των οδών Ρούσβελτ και Κύπρου. Ο λαμπρός αυτός δρόμος ξεκινούσε από την ιερή περιοχή της πλατείας Ταχυδρομείου, έβαινε παράλληλα με τη σημερινή οδό Ερμού και Πανός και κάπου εκεί στην αρχή της οδού Φιλελλήνων και Βενιζέλου έστριβε απότομα προς την αριστερή πάροδο του θεάτρου. Εξαιτίας αυτού είναι ιδιαίτερως σημαντική και η απαλλοτρίωση των καταστημάτων που βρίσκονται σε επαφή με το θέατρο από την ανατολική πλευρά του.

**Ο αναλημματικός τοίχος της δεξιάς παρόδου (δυτ. αναλημματικός)** αποκαλύφθηκε σε μήκος 40,86μ., ύψος 4,50μ. και πλάτος 3,55μ. (εικ. 24). Πάνω του σώζεται τμήμα του αναλημματικού τοίχου του επιθεάτρου σωζόμενου ορατού μήκους 6,49μ., πλάτους 2,10μ. και ύψους 4,50μ. Στην κύρια όψη του φαίνονται ίχνη των βαθμίδων της κλίμακας ανόδου προς το επιθέατρο. Νότια του δυτικού αναλημματικού του κυρίως θεάτρου και σε επαφή μ' αυτόν σε απόσταση 29,07μ. από το άνω άκρο του και στο σημείο όπου αυτός εμφανίζει μικρή κλίση προς βορράν, εντοπίστηκε, τον Ιούνιο του 2006, κατά την υλοποίηση του υποέργου εκσκαφής οδοστρώματος της οδού Βενιζέλου, η μνημειώδης **κλίμακα** που οδηγούσε στο διάζωμα (εικ. 25). Σώζονται οι τρεις πρώτες βαθμίδες της και ένα πιθανότατα πλατύσκαλο. Έχει διαστάσεις, μήκος 8,68μ., πλάτος 2,20μ. και ύψος 0,64μ. Η κλίμακα αυτή εφάπτεται του νοτίου μετώπου του δυτικού αναλημματικού τοίχου ( της κύριας όψης του δηλ.) από βορρά. Από δε νότον και ανατολή πλαισιώνεται από μαρμάρινους λιθοπλίνθους πολύ καλά ειργασμένους ύψους 0,64μ. όσο και το ύψος του κατώτατου δόμου του αναλημματικού τοίχου του κυρίως θεάτρου. Στο δυτικό τμήμα της όπου και σώζονται οι τρεις πρώτες βαθμίδες και όπως φαίνεται είναι η αρχή της ο μαρμάρινος λιθόπλινθος καταλήγει σε πεσσό παραστάδας που στο κάτω μέρος του διακοσμείται με κυμάτιο. Στην κύρια όψη του δυτικού αναλημματικού του κυρίως θεάτρου και στο τμήμα (ακριβώς πάνω από την κλίμακα αυτή) που βρίσκεται σε απόσταση 119,2μ. από την πρώτη βαθμίδα, εντοπίζονται ίχνη επτά βαθμίδων. Η ίδια αυτή κλίμακα συμπεραίνουμε ότι συνέχιζε προς τα πάνω από τα ίχνη δέκα βαθμίδων που αποκαλύφθηκαν στην κύρια όψη του αναλημματικού του επιθεάτρου.

### **Ο αναλημματικός τοίχος της αριστερής παρόδου (αν. αναλημματικός)**

αποκαλύφθηκε σε μήκος 24,75μ., πλάτος 3,55μ., ύψος 3,16μ. και χάνεται κάτω από τα καταστήματα της ανατολικής πλευράς του θεάτρου που εφάπτονται του ανασκαφικού γηπέδου. Με το πέρας των αναλημματικών τοίχων στα δύο άκρα της ορχήστρας κλείνει και το άνοιγμα του πετάλου του θεάτρου.

Η **σκηνή** είναι το καλύτερα διατηρημένο τμήμα του μνημείου (εικ. 26). Είναι στην ουσία ένα αυτοτελές, μεγαλοπρεπές οικοδόμημα που αποτελείται από τέσσερα δωμάτια με τρεις εισόδους ανάμεσά τους έχοντας συνολικό μήκος 37,5μ. και ύψος 3,00μ. Τα δύο μεσαία δωμάτια που επικοινωνούν μεταξύ τους λειτουργούσαν ως χώροι ένδυσης των ηθοποιών και θέσης του δραματουργού τα δύο ακριανά που φέρουν είσοδο στη νότια πλευρά τους λειτουργούσαν ως σκευοθήκες. Με βάση την αρχαιολογική έρευνα η σκηνή έχει τρεις κύριες οικοδομικές φάσεις. Η πρώτη ανάγεται στο α΄ μισό του 3ου αι. π.Χ. και είναι σύγχρονη με την κατασκευή του κοίλου και των αναλημματικών τοίχων. Τα τέσσερα δωμάτια ήταν κατασκευασμένα με λαξευτούς πωρόλιθους, που προέρχονται από τα αρχαία λατομεία στη θέση "Κριντήρι" Τυρνάβου.

Στη δεύτερη φάση της, α΄ μισό του 2ου αι. π.Χ. μπροστά από το σκηνικό οικοδόμημα, προς την πλευρά της ορχήστρας, κατασκευάστηκε μια κιονοστοιχία, το **προσκήνιο**, συνολικού μήκους 20μ. και πλάτους 2μ. Αποτελείται από έξι παραστάδες και έξι μονολιθικούς δωρικούς ημικίονες σε παράταξη οι οποίοι πατούν πάνω σε ευθυντηρία ύψους 0,30μ. από μαρμάρινους λιθόπλινθους. Πάνω στους δωρικούς ημικίονες και πεσσούς στηριζόταν ο δωρικός θριγκός ο οποίος ήταν τοποθετημένος δρομικά, παράλληλα προς τη σκηνή και κατά διαστήματα έμπαιναν κάθετα μετέωροι θράνοι που συνέδεαν την κιονοστοιχία με τον μπροστινό τοίχο της σκηνής. Για την ασφαλή αντιστήριξη των μετέωρων θράνων ενισχύθηκε ο μπροστινός τοίχος της σκηνής με μία εσωτερική σειρά πωρολίθων. Το προσκήνιο είχε τρεις εισόδους στον ίδιο άξονα με τις εισόδους της σκηνής.

Η τρίτη οικοδομική φάση της σκηνής χρονολογείται στα χρόνια του Ρωμαίου αυτοκράτορα Οκταβιανού Αύγουστου (28 π.Χ. – 14 μ.Χ. αι.) και του διαδόχου του Τιβερίου (14 μ.Χ. – 31 μ.Χ. αι.). Τιμητικές επιγραφές προς τιμή και των δύο αυτοκρατόρων βρέθηκαν πάνω στα μέτωπα των γείσων του δωρικού θριγκού της σκηνής.

Την περίοδο αυτή αφαιρέθηκε η μπροστινή σειρά των πωρολίθων των πλαϊνών δωματίων και αντικαταστάθηκε με μαρμάρινη επένδυση.

Προστέθηκαν επίσης στην πρόσοψη συμφυείς μαρμάρيني δωρικοί ημικίονες με δωρικά ημικιονόκρανα και στις γωνίες λαξεύτηκαν τέσσερις πεσσοί. Το μάρμαρο αυτό, όπως και του επιθεάτρου, του κυρίως θεάτρου και των παρόδων προέρχεται από το αρχαίο λατομείο του Δημοτικού διαμερίσματος "Καστρί" Αγιάς.

Κατά την εκσκαφή τμήματος του οδοστρώματος της οδού Βενιζέλου (Ιούλιος-Αύγουστος 2006) αποκαλύφθηκε στρώμα πώρινων δωρικών κίωνων, νότια της σκηνής, που ανήκαν σε στοά σύγχρονη με την α΄ φάση της. Ο λόγος κατασκευής του στρώματος αυτού σε νεώτερους χρόνους δεν έχει διευκρινιστεί ακόμα.

# ΦΩΤΟΘΗΚΗ



Εικ. 1 Η εικόνα του μνημείου το 1985. Διάνοιξη δοκιμαστικής τομής επί της οδού Παπαναστασίου.



Εικ. 2 Η εικόνα του μνημείου το 1987.





Εικ. 3 Κατεδάφιση θεμελίων οικοδομής Γκαράνη.



Εικ. 4 Η κατεδάφιση των ακινήτων του 1992. Η πρώτη μεγάλης κλίμακας απαλλοτρίωση.





Εικ. 5 Η κατεδάφιση των ακινήτων του 1992 - Η πρώτη μεγάλης κλίμακας απαλλοτριώση.



Εικ.6 Η εικόνα του μνημείου μετά τις κατεδαφίσεις του 1992.





Εικ. 8 Κατεδάφιση επισκοπικού μεγάρου.



Εικ. 9 Κατεδάφιση των ακινήτων του 1998. Η δεύτερη φάση μεγάλης απαλλοτριώσης.



Εικ. 10 Η κατεδάφιση των ακινήτων του 1998. Η δεύτερη φάση μεγάλης απαλλοτριώσης.



Εικ. 11 Η κατεδάφιση των ακινήτων του 1998. Η δεύτερη φάση μεγάλης απαλλοτριώσης.





Εικ. 12 Κατεδάφιση θεμελίων πολυκατοικίας 1998.



Εικ. 13 Κατεδάφιση θεμελίων οικοδομής Γκαράνη 1998.





Εικ.14 Γενική άποψη του θεάτρου μετά τις κατεδάφισεις του 1998.

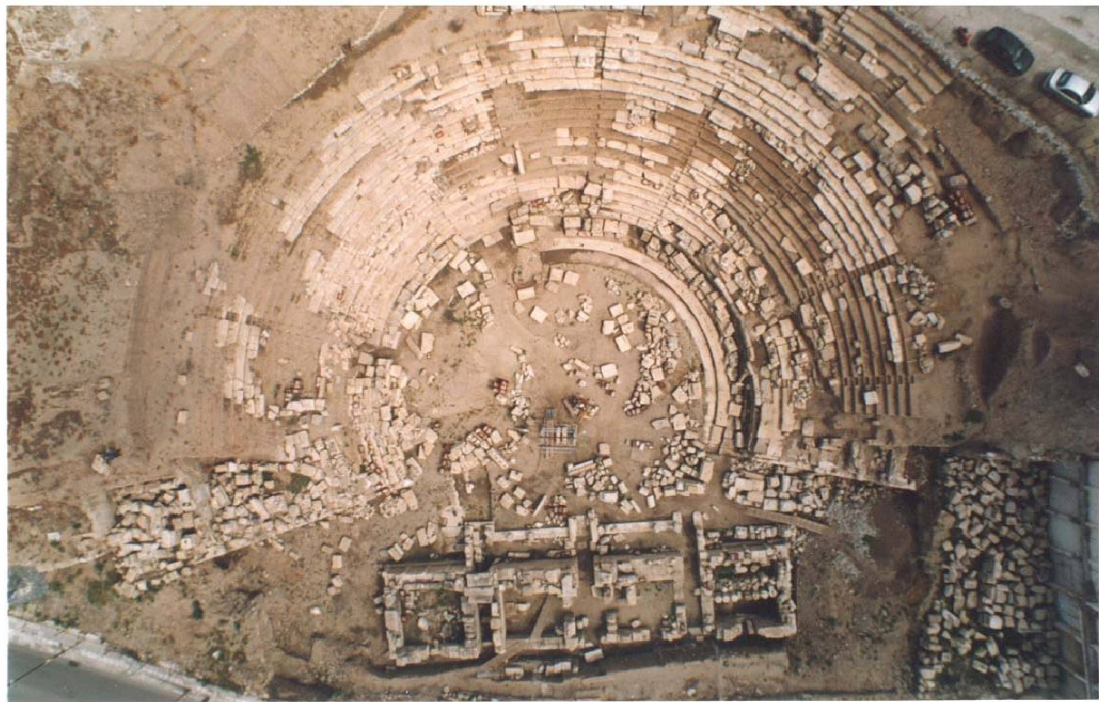


Εικ. 15 Η κατεδάφιση αικινήτων της τρίτης φάσης απαλλοτριώσης 1999.





Εικ. 16 Η εικόνα του μνημείου το 2000.

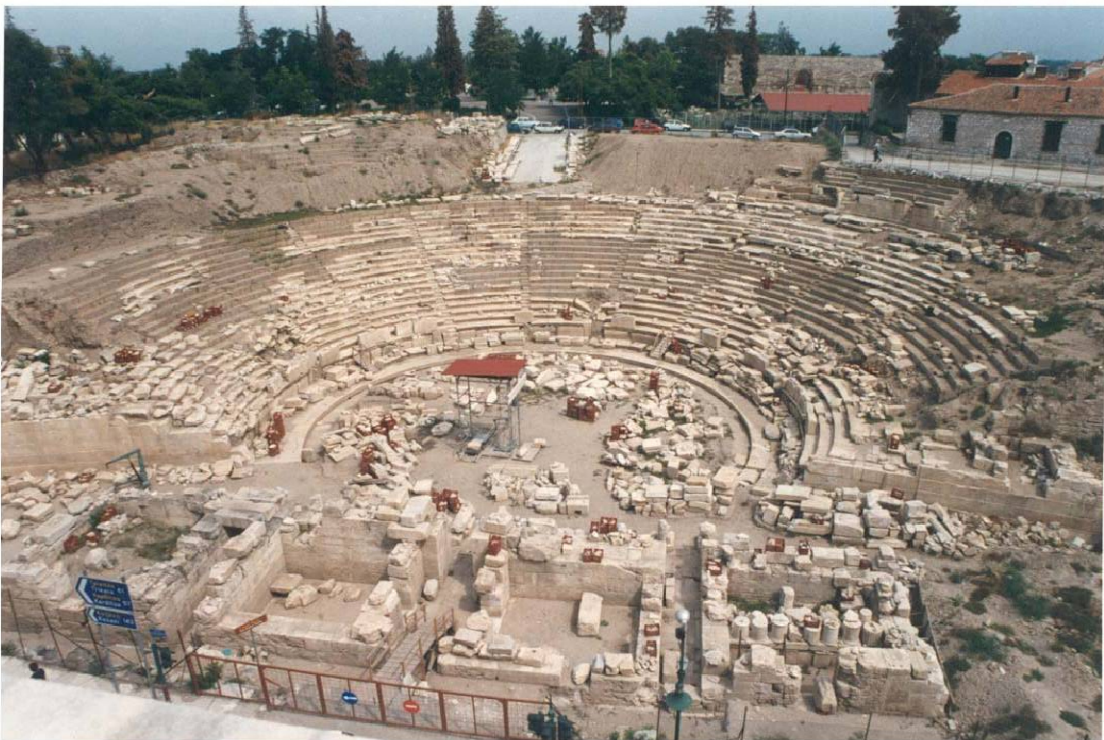


Εικ. 17 Η εικόνα του μνημείου το 2000.





Εικ. 18 Η εικόνα του μνημείου το 2001.



Εικ. 19 Η εικόνα του μνημείου το 2002.





Εικ. 20 Η εικόνα του μνημείου το 2003.



Εικ. 21 Η εικόνα του μνημείου το 2004.





Εικ. 22 Η εικόνα του μνημείου το α' εξάμηνο του 2005.



Εικ. 23 Η εικόνα του μνημείου το β' εξάμηνο του 2005.





Εικ. 24 Γενική άποψη των αναλημματικών τοίχων του θεάτρου.



Εικ. 25 Γενική άποψη της κλίμακας της δυτικής παρόδου.



Εικ. 26 Γενική άποψη της σκηνής.



Εικ. 27 Η εικόνα του μνημείου το Σεπτέμβριο του 2006.